

Suomen kielen predikaatin numeruksesta kardinaalilukusanan ollessa subjektina

Kun lauseessa on subjektina singulaarinen kardinaalilukusana¹, joka on suurempi kuin *yksi*, pyrkii predikaatin numerukseen vaikuttamaan pääasiassa kolme tekijää. Toisaalta suomessa melkoiseen täydellisyysyteen kehittynyt muodollinen kongruenssi edellyttää predikaatin olevan yksikössä, toisaalta taas lukusanan useusmerkitys helposti voi saada predikaatin noudattamaan subjektin loogillista numerusta. Kolmantena tekijänä lukusanan spesieosuudet näyttelevät tärkeätä osaa.

Yksiköllisen lukusanailmauksen edustaessa määräämätöntä spesiestä, predikaatti kaikkein yleisimminkin on muodollisesti samassa numeruksessa kuin subjekti: *kolme poikaa i s t u u penkillä*. Mutta *constructio ad sensum* -ilmiön mukainen monikollinen predikaatti ei ole kuitenkaan aivan harvinainen. Varsinkin vanhempi kirjasuomi, jossa kieliopillinen kuri oli vähemmän ankara kuin nykysuomessa, tarjoaa siitä paljon esimerkkejä, v:n 1642 raamatunsuomennos mm. seuraavat: *Sillä cusa caxi taicka colme t u l e w a t cocon minun nimeeni, signä minä olen heidän keskellän*s. Matt. XVIII: 20 *cuusi päivä o w a t joina sopi työtä tehdä*, Luukk. XIII: 14. *sinä näet racas weli, cuinga monda tuhatta Judalaista o w a t u s c o n e t*, Ap.t. XXI: 20. Paljon myöhemmissä kirjallisissa tuotteissa, jopa nykypäivinäkin, tapaa samanlaista monikkoa, vaikkakaan ei yhtä viljalta: *Kaksi niistä* [nim. Mikon ja Kaisan lapsista] *k ä y v ä t j o retkensä itse, h y p p e l e v ä t i l o i s i n a v a n h e m p a i n s a v a i h e i l l a p i t k i n t i e t ä*, KIVI I s. 82.² *Kolme*

¹ Tässä esityksessä käytetään merkityksessä 'kardinaalilukusana' lyhyden vuoksi vain nimitystä *lukusana*.

² Seuraavista esimerkkilähteistä käytetään alla mainittuja lyhennyksiä:
 HAKULINEN = LAURI HAKULINEN Suomen kielen rakenne ja kehitys. II. Helsinki 1946.
 Kal. = Kalevala.
 KETTUNEN = LAURI KETTUNEN Hyvää vapaata suomea. Jyväskylä 1949.
 KIVI I—II = ALEKSIS KIVI Kootut teokset I—II. Helsinki 1944—1947.
 KOKKO = YRJÖ KOKKO Hyvän tahdon saaret. Porvoo 1953.
 KORHONEN = PERTTI KORHONEN Kirjoita hyvää suomea. Porvoo/Helsinki 1952.
 LOUNAJA = HEIKKI LOUNAJA Lautta ohittaa kylän. Helsinki 1951.
 PAAVOLAINEN = OLAVI PAAVOLAINEN Lähtö ja loitsu. Jyväskylä 1937.
 SAARIMAA = E. A. SAARIMAA Kielenopas. 4. painos. Porvoo/Helsinki 1958.
 SETÄLÄ = E. N. SETÄLÄ Suomen kielen lauseoppi. 13. painos. Tarkist. M. SADENIEMI.
 Helsinki 1952.
 WALTARI = MIKA WALTARI Johannes Angelos. Porvoo/Helsinki 1952.
 SK = Suomen Kuvalehti.
 TS = Turun Sanomat.
 UA = Uusi Aura.

eri tavuihin kuuluvaa vokaalia *p y s y v ä t* entisellään, jos viimeinen ei ole *e, i, u* tai *y*, K. CANNELIN Tutkimus Kemin kielimurteesta, 1888 s. 26. [Toisaalta: *Kaksi vierekkäin joutuvaa samallaista vokaalia m u o d o s t a a* — — yleensä pitkän vokaalin, Ib. s. 21.] *Pari taivaalle pysähtynyttä suurta pilveä o v a t* kuin valkoiset kameliat sinisellä postliinimaljalla. PAAVOLAINEN s. 133. *Illansuussa m a r s s i v a t* neljä-sataa sotilasta Trevisanon johtamina Blachernaihin ja *i l m o i t t a u t u i v a t* bailolle. WALTARI s. 323. *Kokonaista yhdeksäntoista ulkomaista näytteillepanijaa kuu-desta eri maasta yhdessä oman maamme 22 osaston kanssa a n t o i v a t* melko hyvän yleiskuvan ilmailun silloisesta kehitysvaiheesta. SK 1955 n:o 41 s. 24 p.1. Tutkimuksen [nim. vapaa-ajan käyttöä koskevan] kohteina *o l i v a t o l l e e t* 430 Salon kauppalan uljasta urosta . . . TS 29. 5. 1959 s. 5 p.1. Uudemmasta kirjakielestä poimituissa esimerkeissä on usein monikollinen predikatiivi tai predikatiivi-adverbiaali, joka luultavasti ei ole ollut vailla vaikutusta predikaatin numerukseen.

Murteissa esiintyy samojen edellytysten vallitessa niinkään joskus monikkoa: *Kaks turkulaista ku h a a s t a a t* keskenää — *a e t* ymmärrä. U. T. SIRELIUS Lauseop. tutk. Jääskén ja Kirvun kielimurteesta, 1894 s. 46. *Isä vainoa puhu että kun kaks miestä hevosen kanssa a j o v a t t e j j a*, *noolj* [= ne oli] *tuonnek*, sitten [menneet] *tonnev Volterin torppaa* . . . Sysmä; P. VIRTARANTA Sana ei sammaloidu, 1953 s. 306.

Vanhemmat suomen kieliopit eivät sisällä mitään sääntöjä lukusanasubjektiin liittyvän predikaatin numeruksesta. Vasta E. N. SETÄLÄN lauseopin 3. painoksessa (1891) on ylimalkainen huomautus, että »laskusanan ollessa subjektina predikaatti on yksikössä». Monikon esiintymismahdollisuudesta antaa viittauksen 5. painokseen lisätty esimerkki *Jos kaksi viivaa o v a t yhdensuuntaiset, niin ne eivät leikkaa toisiaan*. Tämä kuitenkin lähinnä näyttää osoittavan, että SETÄLÄ vielä oli jonkin verran epävarma ao. numeruskysymyksen suhteen, ja 8. painoksessa (1914) sama esimerkki onkin muutettu muotoon *Jos kaksi viivaa o n yhdensuuntaista, niin ne eivät voi toisiaan leikata*. Samalla uusina esitetyt variantit *Nämä kaksi viivaa o v a t yhdensuuntaiset* sekä *Kaksi viivaa* [»määrätyistä suureista puhuttaessa»] *o v a t yhdensuuntaiset* osoittavat SETÄLÄN nyt oivaltaneen yksiköllisen ja monikollisen predikaatin välisen spesieseron. Ao. lauseopinkohta on sitten seuraavissa painoksissa pysynyt muuttumattomana. Muissa kielioppia esittäväissä teoksissa on myöhemmin johdonmukaisesti otettu huomioon tämä SETÄLÄN tekemä havainto, ja se on yleensä tapahtunut siinä muodossa, että predikaatin numerukseksi mainitaan monikko, kun lukusanan spesies on määräinen. Joissakin oppikirjoissa asia kuitenkin esitetään tavalla, joka voi synnyttää sen harhakäsityksen, että kongruoiva predikaatti osoittaa subjektin definiittistä ja kongruoimaton sen indefiniittistä spesiestä. Tämä on tietenkin oikein vain siinä tapauksessa, että ajatellaan loogillista numerus-

kongruenssia, mutta jos muodollista mukautumista pidetään silmällä, asia on päinvastoin.

Predikaatin numerusta koskeva spesiesääntö pätee tietenkin vain kirjakielissä. Puheessahan predikaatti muutenkin yleisesti esiintyy yksikössä, joten siinä voi tietenkin kuulla singulaaria seuraavaan tapaan: — — *niin pian kuin nämät kaksi nahkaista torvea ilmestyy meille läpi seinän*, KIVI I s. 314. — — *koska ne kaksi peloittavaa pämpää möräsi*, Ib. s. 315. Mutta ei edes kielioopin sääntöjä kiinteämmin noudattava kirjakieli ole kyseisen spesiespykälän suhteen läheskään johdonmukainen. Eräs aine- ja oikeinkirjoitusoppaan tekijä suorastaan väittää, että tämän spesieseron varteen ottamisesta ja sen kielelle tarjoamasta ilmauksellisuudesta »eivät monetkaan välitä». Vaikka tämä tuntuukin selvästi liioitellulta, esiintyy kuitenkin ko. spesiesdistinktion toteuttamisen suhteen siksi paljon horjuntaa ja epävarmuutta, että kannattaa vähän laajemman aineiston valossa yrittää selvittää subjektin määräistä spesiestä ilmaisevan monikollisen predikaatin esiintymisedellytyksiä.

Lukusana voi, kuten nomini yleensä, edustaa määräistä spesiestä myös ollessaan kokonaan vailla erityistä määräystä. *Kolme* saattaa tarkoittaa yhtä hyvin 'de tre' kuin epämääräisesti 'tre', *kymmenen oppilasta* merkitsee joko 'tio elever' tai 'de tio eleverna'. Tällaisen ilmauksen ollessa subjektina sen spesies yleensä ilmenee vain predikaatin luvusta, joten tätä koskevaa numerusääntöä on nimenomaan tällaisissa tapauksissa tärkeä noudattaa. Lauseopeissa ja kielenoppaissa valaistetaan spesieseroa seuraavanlaisilla esimerkkipareilla: *Jos kaksi viivaa on yhdensuuntaista, niin ne eivät voi leikata toisiaan.* ~ *Kaksi viivaa [= tunnetut, annetut kaksi viivaa] ovat yhdensuuntaiset.* SETÄLÄ s. 14. *Kolme liittolaishallitsijaa [= Tre allierade regenter t. Tre av de allierade regenterna] oleskeli Pariisissa.* ~ *Kolme liittolaishallitsijaa [= De tre allierade regenterna] oleskelivat Pariisissa.* SAARIMAA s. 152. Subjektin määräisen spesieksen ainoana ilmaisukeinona predikaatin monikollisuus on tällaisissa lauseissa siis funktionaalisesti tärkeämpi kuin edempänä käsiteltäväksi tulevissa, ja se onkin huolitellussa kirjakielissä yleensä toteutuneena: *Neljä evankeliumia muodostivat yleisesti tunnetun kokonaisuuden.* SAARIMAA s. 152. *Tuhat vuotta [= De tusen åren] ovat kivittäneet henkesi.* [Tarkoitetaan Konstantinopolin kaupunkia, jonka tuhatvuotisesta historiasta edellisessä on ollut puhe.] WALTARI s. 76. *Läksivät urosta kaksi* [nim. Väinämöinen ja Ilmarinen, joista on juuri kerrottu]. Kal. 47: 121.

Sanoma- ja viikkolehden kielenkäytössä on odotettavan monikon tilalla kuitenkin usein yksikkö, esim.: *Sodan aikana 'kolme suurta' kohtasi toisensa Maltassa ja Teheranissa*, SK 1954 n:o 48 s. 28 p. 2. *Kolme länsivaltaa kehotti torstaina Neuvostoliittoa poistamaan käytännöstä* — — [Itä- ja Länsi-Saksan välisen

rajan ylittämiseen] *tarjittavat kortit*, UA 28. 8. 1953 s. 1 p. 6. *He* [liittoutuneiden ylikomissaarit] *ehdottivat, että neljä miehitysvaltaa yhdessä poistaisi korttia koskevan määräyksen* — — Ib. p. 7. *Kriisin* [nim. Suomen urheiluelämässä valitsevan] *selvittämiseksi on esitetty, että perustettaisiin yksi ja yhteinen urheilun valtakunnanliitto, johon kolme nykyistä keskusjärjestöämme sulautuisi*. SK 1955 n:o 26 s. 7 p. 1; — — *päästettiin vapauteen myös 16 vanginvartijaa, mutta viisi vankitoveria* [joista aikaisemmin on ollut puhe] *jäi yhä panttivangeiksi*. TS 19. 4. 1959 s. 1 p. 3—4. Kaikissa näissä lauseissa tulisi olla monikollinen predikaatti.

Milloin lukusanaa seuraa adjektiivin superlatiivimuoto, superlatiivinen adjektiivi tai muu siihen verrattava ilmaus, on lukusanan spesies ainakin yleensä definiittinen ja siis monikollista predikaattia edellyttävä, esim.: *Kaksi suurinta puoluettamme* [nim. sosiaalidemokraatit ja maalaisliitto] *ovat kuin vanha, riitainen aviopari*. SK 1954 n:o 43 s. 45 p. 2; E. J. PAAVOLA. [Saima Harmajan] *kolme viimeistä runoteosta ovat suunnilleen samanarvoisia ja samantyyllisiä*. Parnasso 1959 n:o 1 s. 7 p. 1; M. LEHTONEN. Aivan yllättävän usein tapaa silti kaikkein etevimmillä ja arvovaltaisimmilla kielenkäyttäjillä tällaisissa tapauksissa yksiköllistä predikaattia: *Edellä numeroiduista* [piintyä ym. verbien] *merkitysryhmistä nähdäkseni 5 ensimmäistä selittyy olettamastani 'pureutumisen' perusmerkityksestä*, Virittäjä 1953 s. 266; L. HAKULINEN. *Csäkeistä kolme ensimmäistä liittyy läheisesti A-ryhmään*, T. VUORELA (toim.) Perinteen parissa, 1957 s. 42; M. SADENIEMI. *Kolme viimeistä esimerkkiä tuntuu Urjalan murteelle vierailta*. A. KANNISTO Lauseop. tutk. länt. Et.-Hämeen kielimurteesta, 1902 s. 251. — — *suunnilleen tuhat viimeistä vuotta maamme viisituhatuotisesta esihistoriasta on pääosaltaan oman kansamme, suomalaisen kansallisuutemme esihistoriaa* — M. RAPOLA *Kieli elää*, 1947 s. 28. *Neljä viimemainittua* [T. Pakkalan teosta] *liittyy läheisesti toisiinsa*, O. A. KALLIO *Uudempi suomalainen kirjallisuus II*, 1929 s. 91. *Äidin oikean käden kaksi etumaista sormea lepäsi rinnan valkealla iholla* — F. E. SILLANPÄÄ *Ihmiselön ihanuus ja kurjuus*, 1945 s. 14. Eräessä oppikirjassa, jonka kieliasu on tunnetun kielimiehen tarkastama, on seuraavat esimerkit: *Luettelemistamme suoritustavoista vain kaksi ensiksi mainittua kuuluu tämän teoksen puilleisiin*, J. LOUHJA—L. JALOVAARA *Miten hyvä kauppakirje syntyy*, 1954 s. 256. *Kolme viimeistä tilaustamme on ilmeisesti antanut aiheita väärinkäsityksiin*. S. 299. Sanoma- ja viikkolehdistä on helppo poimia samanlaisia esimerkkejä: [Suomi voitti yleisurheilussa 1951 Ruotsin] — — *viiden peräkkäisen tappion jälkeen, joista neljä viimeistä oli ollut musertavia*. SK 1953 n:o 34 s. 28 p. 1; nimim. TAHKO. *Joukossahan on mm. kymmenen nuorinta ikäluokkaa, kaiken kaikkiaan 820.000 lasta*. SK 1953 n:o 46 s. 14 p. 2. *Kuusi mielestämme parhaiten vastannutta* [nim. eräessä kertomiskilpai-

lussa] *p ä ä s e e perjantaina* [helikopterissa] *pyörähtelemään sinitaivaalle*. TS 22. 3. 1959 s. 1 p. 4.

Mikäli halutaan johdonmukaisesti noudattaa sääntöä, jonka mukaan spesiekseltään määräinen lukusana subjektina vaatii monikollisen predikaatin, ei ole epäilystä siitä, että yllä luetelluissa lauseissa yksiköllisen verbin tilalla tulisi olla monikollinen; jos lauseet käännettäisiin ruotsiksi, olisi kauttaaltaan sanottava *de tre sista exemplen, de två främsta fingrarna, de tio yngsta årsklasserna* jne. Toisaalta on ilmeistä, että yksiköllinen predikaatti ei näissä tapauksissa loukkaa kielitajua, koska kielen erikoistuntijat ja muut sen etevät viljelijät niin yleisesti sitä käyttävät ja suvaitsevat. Että tämänlaatuisissa lauseissa niin hyvin on mahdollista tulla toimeen ilman monikollista predikaattia johtuu varmaankin osaksi siitä, että pluraali ei niissä yksin täytä määräisen spesieksen ilmaisemistehtävää, koska spesieksen definiittisyys jo sisältyy itse subjektiin. Mutta lisäksi on mainittava eräs muodollinen momentti. Kun esim. ilmaus *kolme ensimmäistä juoksijaa* ulkonaisesti on aivan samaa tyyppiä kuin *kolme hyvää juoksijaa*, on ymmärrettävää, että noudattaen tavallista lausetyyppiä *kolme hyvää juoksijaa o n s a a p u n u t maaliin* myös sanotaan *kolme ensimmäistä juoksijaa o n s a a p u n u t maaliin*, kun selvyysnäkökohdat eivät ehdottomasti vaadi predikaattia monikkoon. Jos sen sijaan subjekti muutetaan muotoon *ensimmäiset kolme juoksijaa*, mikä on mahdollista merkityksen lainkaan muuttumatta, tuskin yksiköllinen predikaatti huolitellussa kirjakielessä enää voi tulla kysymykseen. Kun yksi subjekti-ilmauksen jäsen on monikkomuotoinen, predikaattiin kohdistuu jo tämän johdosta tietty mukautumisvaatimus, joka ratkaisee tämän lauseenosan numeruksen monikon hyväksi. Jos lauseessa on monikollinen predikaatiivi, sama vaatimus on selvästi tuntuva myös vaikka kaikki subjekti-ilmauksen osat ovat yksikössä: *kolme ensimmäistä teosta o v a t kirjailijan parhaat*. Monikollinen predikaatiivi-adverbiaali ei vaikuta yhtä ratkaisevasti predikaatin numerukseen: *kaksi vanhinta poikaa v a l m i s t u v a t t. v a l m i s t u u pian insinööreiksi*.

Joskus superlatiivisen määräyksen sisältävä lukusanailmaus kuitenkin näyttää merkitykseltään lähentelevän määräämätöntä spesiestä, ja tällöin predikaatti on säännönmukaisesti yksikössä: *Miehillä ei näytä olevan erikoisempaa kiirettä yöpuulle, vain pari vanhinta tukkilaista* [merkitys suunnilleen 'pari vanhimmista tukkilaisista] *o n hetki sitten r y ö m i n y t laavun sisään* — — LOUNAJA s. 43. *Silloin* [v:n 1927 promootiossa] *s a i laakeriseppelleen ja maisterinsormuksen 29 ensimmäistä tässä yliopistossa tutkintonsa suorittanutta filosofian kandidaattia* [tosi-asiallinen merkitys lienee '29 ensimmäisistä — — fil. kandidaateista'] — —. Turun Yliopiston juhla ja promootio keväällä 1955; E. V. JUVA. Tässä esimerkissä vaikuttaa predikaatin numerukseen lisäksi se, että tämä lauseenosa esiintyy ennen subjektia ja sitä paitsi on melko kaukana siitä. Koska luku-

sanailmaukseen kuuluva superlatiivinen määräys ei näköjään aivan poikkeuksetta tee lukusanan spesiestä määräiseksi, on tietenkin tärkeätä, että selvyuden vaatiessa subjektin definiittisyys ilmenee myös predikaatin numeruksesta. Vaikka seuraavassa lauseessa subjektiin kuuluva superlatiivi ja lukusanaa edeltävä genetiiviattribuutti molemmat tuntuvat viittaavan subjektin määräisyyteen, ei tätä yksiköllisen predikaatin ja lauseen sisällön vuoksi kuitenkaan voi pitää varmana, ehkä ei edes todennäköisenä: *Englannin kaksi tunnetuinta lehtimiestä on saapunut tänne* [New Jersey'iin] *sähköttääkseen kumpikin vähintään 5000 sanaa* [erästä nyrkkeilyottelusta] *suurille lontoolaisille lehdistöilleen*. TS 25. 6. 1959 s. 10 p. 1—3. Jos tässä lauseessa subjekti mahdollisesti on tarkoitettu definiittiseksi, tämän seikan tekisi täysin kiistattomaksi vasta monikollinen predikaatti. Päinvastaiseksi ajateltu merkitys taas saataisiin selvemmin esille muodossa *Kaksi Englannin tunnetuinta lehtimiestä on saapunut tänne* — —. (Ks. edelleen alempana s. 362.)

Lukusanan definiittinen spesies tulee näkyviin itse subjektissa myös silloin, kun lukusanaa edeltää monikollinen määräys. Tällöin pluraalimuotoinen predikaatti ei olisi selvyuden kannalta myöskään välttämätön, mutta se toteutuu kuitenkin melko säännöllisesti, koska loogillisen numeruskongruenssin tukena samalla on myös osittainen muodollinen kongruenssi, esim.: *Kaikki kolme yhdessä kimpussa kiertoilivat rynnistellen ympäri teatteria*. KIVI II s. 189. *Kun nuo puolitoista tuntia olivat loppuun kuluneet*, J. AHO Kootut lastut, 1951 s. 537. — — *he kaksi eivätköskään jättäisi toisiaan*. J. TALVI Sammumaton intohimo, 1946 s. 87. *Niinpä nyt — — katsoivat täällä K:ssa oleilevat evakuidun pitäjän kaksi kunnallislautakunnan jäsentä, että Aato sopi hyvin osallistumaan heidän vajavaiseen touhuunsa*, U. SEPPÄNEN Evakko, 1954 s. 227. Yksikköä näkee kuitenkin joskus, sellaisissakin tuotteissa, joissa sitä ei juuri odottaisi, esim.: *Viitaten otsikossa mainittuun laskuunne ilmoitamme, että siinä veloittamme 30 kpl polttimoita* — — *puutuu lähetyksestänne*, E. USVA—K. E. KOVALA Kauppakirjeenvaihto, 1952 s. 135. *30.000 kilpailijasta karsitut 72 taitavinta leimaajaa osallistui loppuotteluun*, SK 1953 n:o 42 s. 10 p. 1.

Jos lukusanaa edeltävänä määräyksenä on *runsaat, vajaat, vaivaiset* tai jonkin niitä vastaavan sanan monikon nominatiivi, ei spesies ole ilman muuta määräinen eikä siis predikaatti monikossa: *Kun vajaat viisi minuuttia* [= knappt fem minuter] *oli jäljellä peliajasta, tehtiin voittomaali*. *Viennin arvosta runsaat 40 prosenttia tulee maataloustuotteiden osalle*. Määräämätön spesies on myös seuraavassa esimerkissä: — — *Salo kolmen päivän päästä ontui toisissaan vastaanotolle, ja toiset kolme päivää* [= tre dagar till, en andra tredagarsperiod] *helposti lisää*. V. LINNA Tuntematon sotilas, 1954 s. 273. Sitä vastoin: *Nuo*

vaivaiset kolme minuuttia [= De där futtiga tre minuterna] *aiheuttivat sen, että hän myöhästyi junasta.*

Kun lukusanan yhteydessä on genetiiviattribuutti, edellisen spesies on usein määräinen tai määräämätön sen mukaan, esiintyykö jälkimmäinen lukusanan edellä vai sen jälkeen, esim. *hänen kaksi poikaansa* [= hans två söner; asianomaisella ei olekaan useampia poikia] — *kaksi hänen poikaansa* [= två av hans söner; asianomaisella on siis muitakin poikia kuin ne kaksi, joista on puhe]. Ks. A. PENTTILÄ Suomen kielioppi, 1957 s. 655. Milloin tällainen ilmaus on subjektina, siihen pitäisi spesiesäännön mukaisesti edellisessä tapauksessa liittyä monikollinen, jälkimmäisessä yksiköllinen predikaatti. Tämän mukaisia monikko- resp. yksikköesimerkkejä onkin kielioppaissa mainittu: *Makasin vaaleansinisten huopien alla, joita Skandinavian kolme kruunua koristivat.* SAARIMAA s. 153. *Maan noin kymmenentuhatta kansakoulunopettajaa oivaltanevat, mistä on kysymys.* Ib. *Variksen kolme poikaa lähtivät lentoon.* KETTUNEN s. 137. *Ulkoministerin kuusi ehdotusta tulivat hyväksytyiksi.* Ib. *Patteristomme kolme patteria ampuivat sulkumaaleja.* KORHONEN s. 78. — *Kaksikymmentä kolme Amerikan talousalan johtavaa miestä on antanut tukensa ehdotukselle.* SAARIMAA s. 153. *Kolme koulumme edustajaa puhui teinijuhlien aikana.* KORHONEN s. 78. Eräät esimerkkiparit valaisevat erityisen hyvin po. spesieseroa: *Suomen neljä edustajaa* [so. kaikki Suomen edustajat] *menestyivät hyvin* ~ *Neljä Suomen edustajaa* [so. 4 Suomen edustajista] *menestyi hyvin.* HAKULINEN s. 204. *Tehtaan sata työläistä tekivät lakon* ~ *Sata tehtaan työläistä teki lakon.* KORHONEN s. 77—.

Kirjallisuudessa predikaatti tällaisissa lauseissa yleensä on monikkomuotoinen, kun subjektin spesies on määräinen, esim.: *Maassa makasivat Viertolan kartanon kolmekymmentä ja kolme härkää,* KIVI I s. 259. [Silja] — — *itse eli vielä täydessä neitseellisessä heräämättömyydessä, vaikka nuoruuden pari kolme kallisarvoisinta vuotta siten lisäsivätkin hänen ikäänsä.* F. E. SILLANPÄÄ Nuorena nukkunut, 1931 s. 207. *Länsi-Saksan 18 ja Ranskan 12 valtuutettua muodostivat opposition ytimen.* TS 19. 3. 59 s. 1 p. 2. Kuitenkin voidaan, eturivinkin kielenkäyttäjillä, joskus tavata yksikköä: *Hänen* [Maila Talvion] *Koottujen teostensa kolmetoista vahvaa, tiheään painettua nidettä riittäisi jo pitkän elämäntyön täysipainoiseksi saavutukseksi.* M. TALVIO Valitut teokset, 1953 s. V—; V. A. KOSKENNIEMI. *Kun hänen parikymmentä vuotaan ylitti kadun,* KOKKO s. 149. *Alan kaksi johtavaa aikakauslehteä esittelee niinkään nopeasti uuden tulokkaan* [so. *Elämä ja aurinko* -teoksen]. A. LAURILA F. E. Sillanpää v. 1888—1958, 1958 s. 93. *Kodikas se* [Suomen Washingtonin lähetystön kansliatalo] *on sisältäkin, jossa sen kolme kerrosta tarjoaa suhteellisen avarat tilat*

lähetyksen 21 työntekijälle. SK 1953 n:o 51—52 s. 32. *Kärkisen kaksi hallittua hyp-pyä l ä m m i t t i kotiyleisön . . .* UA 10. 3. 1958 s. 1 p. 1—3.

Viimeksi mainitut viisi esimerkkiä ovat kaikki sitä laatua, että niissä kielenoppaiden tekijäin yksimielisen käsityksen mukaan pitäisi olla monikollinen predikaatti. Yksikköön myötävaikuttaneena »lieventävänä asianhaarana» lie-nee lupa tässäkin viitata siihen seikkaan, että spesieksen määräisyys jo sisältyy itse subjektiin, koska genetiiviattribuutti edeltää lukusanaa. Tosin tämä sana-järjestys ei, kuten alempana tulee selvitettäväksi, aina ole ehdoton kriteeri spesieksen definiittisyydestä, mutta äskeisissä esimerkeissä asian laita kuitenkin ilmeisesti on näin, ja predikaatin numerus ei siis ole lauseen yksiselitteisyyden kannalta ratkaiseva tekijä. Joskus saattaa myös olla niin, että subjekti-oliot voidaan käsittää jonkinlaiseksi kokonaisuudeksi, jolloin loogillisesti yksikölliseen subjektiin luontevasti liittyy myös singulaarinen predikaatti. Kahdessa ensimmäisessä esimerkissä tällaisena ajatussubjektina on voinut olla *teossarja* vast. *vuohilauma*. Hyvin selvän tällaisen kokonaisuuden subjektikäsité muodostaa seuraavassa virkkeessä: *Ingon seitsemän lattiaan lyöntiä s i v u s i yhden erän tyrmäyslyöntiennätystä, jonka Jack Dempsey saavutti voittaessaan mestaruuden Jess Willardilta* 1919. TS 28. 6. 1959 s. 7 p. 2. Nuo seitsemän lattiaan lyöntiä eivät tietenkään kukin erikseen sivunneet ennätystä; vain kokonaisuutena, sarjana ne sen tekivät.

Kun lukusana edeltää genetiivimääräystä, ilmaus voi silti olla spesiekseltään definiittinen, jos genetiiviattribuutti ja sen pääsana muodostavat riittävän kiinteän sanaliiton. Genetiivimääräyksellä on tällöin yleensä voimakkaampi paino kuin muilla subjektin jäsenillä: *Kolme Johanneksen kirjettä o v a t apostolisen ajan viimeiseltä jaksolta.* SAARIMAA s. 152. *Kaksi R:n apurahaa o v a t haettavina.* HAKULINEN s. 204. Lähinnä tämänlaatuiseksi voinee katsoa myös esimerkin *Sataviisi taistelumme päiviä o v a t sen osoittaneet.* HAKULINEN s. 204.

Toisaalta lukusanailmauksen spesies näyttää olevan epämääräiseksi käsitettävä eräissä sellaisissa tapauksissa, joissa genetiiviattribuutti on lukusanan edellä. Aikaisemmin (s. 362) mainittiin mm. P. KORHOSEN lausepari *Sata tehtaan työläistä t e k i lakon ~ Tehtaan sata työläistä t e k i v ä t lakon*, josta hän yksityiskohtaisesti tekee selkoa seuraavalla tavalla: »Ensin mainitussa lauseessa on kysymys siitä, että v a i n s a t a esim. tuhannesta teki lakon, mutta viimeksi mainitussa on kysymys siitä, että tehtaassa oli vain sata työläistä ja h e k a i k k i tekivät lakon.» Hiukan edempänä samassa yhteydessä KORHONEN kuitenkin esittää toisen lauseparin, joka periaatteessa näyttää olevan aivan äskeisen kaltainen mutta eroaa siitä sikäli, että lukusanailmaus esiintyy m o l e m m i s s a lauseissa samanlaisena: *Talon kolme tytärtä m e n i k a i v o l l e juomaan ~ Talon kolme tytärtä m e n i v ä t k a i v o l l e juomaan.* Miksei edellinen lause esiinny

muodossa *Kolme talon tytärtä meni kaivolle juomaan?* (Senkö vuoksi vain, että ehkä syntyisi häiritsevä mielikuva *talontyttäristä?*) Ja miksei vastaavasti siis voisi yhtä hyvin sanoa *Tehtaan sata työläistä t e k i lakon*, jos työläisiä kaikkiaan oli enemmän kuin sata? KORHOSEN mukaan on myös kirjoitettava: — — *mes-taruuskisojen ensimmäisenä päivänä pienen Suomen viisi edustajaa t o i* [eikä *toivat*, koska edustajia oli enemmän kuin viisi] *maalleen kalliita pisteitä*. E. A. SAARIMAA selittää samalla tavalla: »*Vainajan viisi lasta s e u r a s i äitiä* sanotaan siinä ta-pauksessa, että vainajalla oli enemmän lapsia» (s. 152). Ja edelleen: *Profes-sorin perheen kolme jäsentä o n j o u t u n u t toisistaan tietämättä olemaan mukana yöllisessä auto-onnettomuudessa* (s. 153).

Täytynee siis todeta, että suomessa ilmaisutyyppi, jonka muodostavat genetiiviattribuutti, kardinaalilukusana ja nomini, ainakin jossain määrin on spesieksensä suhteen indifferentti. Esim. ruotsin kielen kannalta katsoen tämä vaikuttaa hieman oudolta, koska tyyppi *familjens tre barn* säännöllisesti edustaa määräistä spesiestä, jonka vastakohta taas aina ilmaistaan tyypillä *tre av familjens barn*. Joskin siis *v o i d a a n* sanoa epämääräisessäkin merkityksessä *vainajan viisi lasta*, olisi kuitenkin yksiselitteisyyden saavuttamiseksi suositelta-vampi turvautua päinvastaiseen sanajärjestykseen *viisi vainajan lasta*. Tämä koskee varsinkin kirjakieltä, missä ei yleensä ole mahdollista saada näkyviin sitä voimakkaampaa painoa, mikä lukusanalla tavallisesti on silloin, kun se spesiekseltään epämääräisenä seuraa genetiiviattribuutin jälkeen: *vainajan v i i s i lasta seurasi äitiä*. Joskus spesieksen epämääräisyys voi tosin kirjakieles-säkin riittävän selvästi ilmetä lauseyhteydestä: *Ainokainen* [nim. T. Pekkasen ainoa komedia] *esittelee aluksi Suomeen matkustavan seurueen, jonka kaksi jäsentä o n tulossa Australiasta ja yksi Amerikasta*; Parnasso 1959 n:o 2 s. 67 p. 2; A. LAURILA. Kun genetiiviattribuuttina on relatiivipronomini, niin kuin tässä esimerkissä, ei toisenlainen sanajärjestys ole mahdollinenkaan, mutta selvy-yden vaatiessa voidaan tietysti sanoa esim. — — *jonka j ä s e n i s t ä k a k s i o n tulossa Australiasta*.

Kun lukusanailmauksen jälkeen sen tarkoittamat henkilöt tai asiat maini-taan nimeltä tai muuten tarkemmin yksilöidään, ne tehdään täten siinä mää-rin tutuiksi, että seuraava predikaatti järjestyy numeruksensa puolesta samalla tavoin kuin spesiekseltään määräisen subjektin yhteydessä, vaikka lukusana sinänsä edustaakin määräämätöntä spesiestä: *Kaksi heistä* [= *Två av dem*], *Juhani ja Aapo, l ä k s i v ä t puhelemaan sovinnon kieltä Viertolan kiivaan herran kanssa*. KIVI I s. 293. — — *julkaisussa Grammaire et Psychologie neljä tutkijaa* [= *fyra forskare*], nim. BUYSENS, FOURQUET, MARTINET ja LAROCLETTE *s e l i t t ä v ä t, että sanaluokat ovat erilaisia eri kielissä*, Virittäjä 1953 s. 43; P. RAVILA. *Pari naista, Vasilin ja Hono-vainaan vaimot, k o h t a a v a t toisensa*

rannassa vedenhakumatkalla, LOUNAJA s. 15. *Kaksi alakuloista saattajaa, isä ja poika, k ä ä n t y i v ä t maantien haarasta takaisin kotikartanoon johtavalle tielle.* M. TAPIO *Novelleja*, 1954 s. 99.

Yksikköesimerkkejä voi kuitenkin toisinaan myös tavata: *Pari heistä, Terilän Heikki ja Lapin Mikko, j ä i seisomaan nyrkit puristuksissa uhaten*, T. PAKKALA *Lapsia* 1953 s. 71. *Kaksi miehistä, Luukkonen ja Eklund, p u t o s i mereen.* *Uusi Suomi* 13. 1. 1954 s. 1 p. 7. Säännöllisenä voidaan pitää yksikköä, jos predikaatti edeltää subjektia; p. 1. *Laajalla ja kielimurteeltaan länsisuomalaista yhte-näisemmällä itäsuomalaisella alueella o n pääosaa n ä y t e l l y t kaksi toisilleen läheistä heimoa, nim. savolaiset ja karjalaiset, joiden alkukoti on ollut Vuoksen seuduilla.* *Kielen opissa* 1957 s. 72; P. RAVILA. *Asiasta o l i kaksi silloin jo kuollutta miestä, Erengisle Pietarinpoika Dufva — — ja Henrik Tönnenpoika Wildeman, a n t a n u t lausuntonsa*, V. TARKIAINEN *Mikael Agricola*, 1958 s. 10. Jotta tällaisessa tapauksessa predikaatti olisi monikossa, vaaditaan melkein, että lukusana jo itsessään on spesiekseltään määräinen: *Maailman korkeimmalla saarella [Teneriffalla] m u o d o s t a v a t kolme elementtiä [= de tre elementerna]: vesi, ilma ja maa, vavahduttavan ylevän yhteyden.* PAAVOLAINEN s. 77. Seuraavassa lauseessa kuitenkin lukusanan spesies voi olla määräämätön: *Menneinä vaikeina vuosina s a i v a t vanhasta Viipurista lähteä monien muiden mukana kodittoman taipaleelle kolme miesten koulua: Viipurin Teknillinen koulu, Sahateollisuuskoulu ja Merenkulkukoulu.* SK 1953 n:l 49 s. 19 p. 1.

Jos appositionluonteinen määräys ei varsinaisesti ilmoita, mitä yksilöitä lukusanailmaus tarkoittaa, ei näiden spesies ole määräinen eikä seuraava predikaatti monikossa: *Kaksi nuorta lentoemäntää, vaalea ja tumma, p i t i huolta meidän turvallisuudestamme — —* KOKKO s. 19.

Lauseoppinsa 3. painoksessa (§ 13,2) E. N. SETÄLÄ mainitsee esimerkin *Kaksi viivaa, jotka ovat yhdensuuntaiset, e i v ä t voi leikata toisiansa.* Seuraavat neljä painosta sisältävät edelleen saman esimerkin, mutta v. 1914 julkaistusta painoksesta alkaen se puuttuu. SETÄLÄN omasta kielenkäytöstä löytää seuraavan esimerkin yksiköllisestä predikaatista aivan samanlaisessa yhteydessä: *Supistuminen on sellainen sanassa tapahtunut muutos, että kaksi lyhyttä vokaalia, jotka ovat kuuluneet eri tavuihin ja jotka — — ovat joutuneet vierekkäin, o n y h t y n y t yhteen tavuum — —* Suomen kielioppi (1—14 p.) § 21. Onko nämä seikat mahdollisesti tulkittava niin, että SETÄLÄ, asiaa harkittuaan, ei katsonut relatiivilauseen tekävän korrelaattina olevaa, sinänsä spesiekseltään määräämätöntä lukusanailmausta riittävän määräiseksi, jotta siihen liittyvän sivulauseen jälkeisen predikaatin kohdalla monikkomuoto olisi paikallaan? Mikään ei tietenkään estänyt häntä eräässä toisessa lauseoppinsa kohdassa (§ 73,4) säilyttämästä monikollisen predikaatin sisältävää lausetta, jonka subjektina oleva

lukusana näyttää olevan spesiekseltään määräinen: *Kolme poikaa* [= *De tre pojkar*], *jotka tuolla tulevat, ovat talon isännän*.

L. KETTUSEN ja M. VAULAN kieliopissa korostetaan predikaatin olevan monikossa »vain siinä tapauksessa, että lukusanalla ilmaistu subjekti on selvästi määrätty», ja esimerkkinä mainitaan mm.: *Kaksi ihmistä, jotka ovat ystäviä, eivät voi riidellä keskenään*. Vaikka tässä virkkeessä subjektikäsité *kaksi ihmistä* [= två människor] ei kylläkään ole »selvästi määrätty» — eihän ole kysymys kahdesta tietystä ihmisestä, vaan mistä kahdesta henkilöstä hyvänsä, jotka ovat ystäviä —, ja vaikka muissa kieliopissa ei mainita vastaavanlaisia esimerkkejä, täytyy kuitenkin todeta, että niitä kirjallisuudessa siellä täällä esiintyy: *Kaksi, jotka eivät olleet ennen toisistaan mitään tienneet, joutuivat yhteen*. M. JOTUNI Martinin rikos, 1914 s. 90. *Kaksi ihmistä, jotka oikein rakastavat toisiaan, löytyvät kerran toisensa kuitenkin*. A. KALLAS Päiväkirja vuosilta 1916—1921, 1954 s. 163. *Neljä lehmää, jotka märehivät niemenkärjessä, käsittivät että jotakin erikoista oli tapahtunut*. SK 1955 n:o 30 s. 13 p. 2.

Predikaatin monikkomuotoisuuden myötävaikuttaa tällaisissa tapauksissa nähtävästi kaksi seikkaa. Ensinnäkin, vaikkakaan relatiivilause ei siksi tarkoin yksilöi subjektioletoja, että näitä voisi sanoa spesiekseltään varsinaisesti määräisiksi, se kuitenkin ilmoittaa niistä jotakin ao. yhteydessä olennaista ja tekee ne siten ainakin jossain määrin tutuiksi. Toiseksi näyttelee osaansa — ja kenties ratkaisevaa — se, että relatiivilauseessa, jonka subjektikäsité on sama kuin päälauseen, lukusanailmauksen tarkoitteet jo ovat esiintyneet monikollisen predikaatin subjektina, minkä vuoksi tuntuu luontevalta antaa myös seuraavan päälauseen predikaatin esiintyä samassa luvussa, vaikka muodolliset seikat eivät siihen antaisi aivan täyttä oikeutta. Ainakin tuntuu siltä, että yksiköllistä predikaattia ei tekisi mieli vaihtaa monikolliseen seuraavissa virkkeissä, joissa juuri mainitut edellytykset kokonaan tai osittain puuttuvat: *Kolme J-29-tyyppistä lentokonetta, joiden ohjaajina toimivat vänrikit Karl Gunnar Lindh ja Torsten Rune Bergelin sekä lentäjä Nils Åke Nordström, on joutunut kadoksiin*. UA 4. 9. 1953 s. 1 p. 4. *Kaksikymmentäviisi henkilöä, joiden joukossa oli mm. kymmenen Neuvostoliiton matkalla ollutta norjalaisen naisvaltuuskunnan jäsentä, sai sunnuntaina surmansa neuvostoliittolaisen matkustajakoneen tuhoutuessa* — — TS 9. 8. 1955 s. 5 p. 4. *Kolme miestä, joita en tuntenut, tuli eilen minun luokseni*. Myös relatiivilauseen sisältö, ts. se, kuinka selvästi korrelaatin kaikkia tarkoitteita luonnehtivista asioista on kysymys, vaikuttaa osaltaan päälauseen predikaatin numerukseen.

Kuten äskeisessä niin tässäkin tapauksessa on olennainen vaikutuksensa lisäksi sanajärjestyksellä. Jos nimittäin predikaatti esiintyy lauseessa ennen subjektia, edellinen lienee yleensä yksikössä, jos jälkimmäisen spesies on mää-

räämätön, esim.: *Vartiinnista huolehti kaksi sotilasta, jotka olivat saaneet sitä varten erikoisohjeita.*

Kun ns. eksistentiaalilauseessa on subjektina lukusana, sen predikaatti on, edellisestä osittain poiketen, usein yksikössä: *Nyt löydetyssä fragmentissa on seuraavat 10 suomenkielistä säettä.* HAKULINEN s. 204. *Passiivin indikatiivissa on samat neljä tempusta kuin aktiivissa.* L. KETTUNEN—M. VAULA Suomen kielioppi, 1950 s. 86. *Novellien kohdalla saavutettiin [kirjallisuuskilpailun palkintolautakunnassa] yksimielisyys helposti, sillä loppuratkaisuun jäi vain kaksi novellia, Juha Mannerkorven 'Taistelukala' ja Eero Hietalan 'Piilopirtti'.* Parnasso 1959 n:o 2 s. 49 p. 1. Toisaalta kuitenkin: *Seinällä kuivumassa riippuivat myös Konstan pyytämät neljä piisaminnahkaa peijinpuissaan.* V. HUOVINEN Havukka-ahon ajattelija, 1952 s. 8. Tämä detaljikysymys kaipaisi yksityiskohtaisempaa tarkastelua, mutta sopivan aineiston ja tilan puute pakottaa luopumaan yrityksestä tässä yhteydessä. Se voi ehkä sopivasti tapahtua samanaikaisesti kuin koko kysymystä eksistentiaalilauseen predikaatin numeruksesta käsitellään laajemman materiaalin valossa.

Esityksestä on käynyt ilmi, että lukusanasubjektiin liittyvän predikaatin numerus ei ole riippuvainen yksistään subjektin spesieksestä. Tosin on sanottava, että jos tämä spesies on määräinen, predikaatti jokseenkin aina voi olla monikossa. Tämä numerus on pakollinen, jos se ao. yhteydessä on subjektin definiittisyyden ainoa selvä ilmaismahdollisuus: *Neljä evankeliumia muodostavat kokonaisuuden. Talon kolme tytärtä menivät kaivolle juomaan.* Jos sitä vastoin subjektin määräisyys jollakin muulla tavalla käy selvästi ilmi, ei monikollinen predikaatti ole kaikissa tapauksissa ehdottomasti välttämätön: *Kaksi parasta pääsevätkä. Pääsee loppukilpailuun.* Se on kuitenkin sitä tarpeellisempi, mitä voimakkaammin samalla on vaikuttamassa muodolliseen mukautumiseen suuntautuva tendenssi: *Ensimmäiset kolme päivää kuuluivat nopeasti. Kolme vanhinta poikaa olivat ahkerimmat.*

Predikaatti voi liittyä monikollisena myös spesiekseltään epä määräiseen lukusanasubjektiin, jos tämän tarkoitteet mainitaan nimeltä tai muuten riittävän selvästi yksilöidään, samoin jos sitä seuraa relatiivilause, jonka relatiivipronomini on subjektina ja predikaatti monikossa ja jonka sisältö jollakin olennaisella tavalla karakterisoi korrelaatin koko tarkoitteistoa: *Kaksi heistä, Juhani ja Aapo, läksivät puhelemaan sovinnon kieltä Viertolan kivaan herran kanssa. Kaksi ihmistä, jotka oikein rakastavat toisiaan, löytävät keran toisensa.* Jos predikaatti tällöin esiintyy lauseessa subjektia aikaisemmin eikä sitä itseään ole edeltämässä monikollista predikatiivia, se kuitenkin yleensä on yksikössä: *Itäsuomalaisella alueella on pääosaa näytellyt kaksi toisilleen*

läheistä heimoa, nim. savolaiset ja karjalaiset. Parhaat tulokset saavutti tällä kertaa kaksi kilpailijaa, jotka ennen ovat menestyneet vain keskinkertaisesti. Mutta: Tunnetuimmat heistä ovat kolme amerikkalaista, A. B., N. M. ja X. Y.

Kun yksiköllinen kardinaalilukusana on lauseen subjektina, sen predikaatin numerukseen siis vaikuttavat paitsi subjektin spesiesuhteet tärkeinä tekijöinä myös selvyysnäkökohdat, pyrkimys toisistaan riippuvien lauseenosien väliseen muodolliseen kongruenssiin sekä sanajärjestys. Tiettyä osaa näyttelä lisäksi joskus lauseen eksistentiaalinen luonne sekä subjektikäsitteen laatu (vrt. s. 367).

GÖRAN KARLSSON

Du nombre du verbe en finnois lorsque le sujet est un nombre cardinal

Dans l'article, on étudie le nombre du verbe en finnois lorsque son sujet est un nombre cardinal au singulier. Il en ressort que le nombre du verbe rattaché à un sujet qui est un nombre ne dépend pas uniquement du genre du sujet. Il y a toutefois lieu de noter que, si le genre est déterminé, le verbe peut en somme toujours être au pluriel. Ce nombre est obligatoire, s'il constitue dans le contexte en question la seule possibilité d'indiquer nettement le caractère défini du sujet: *Neljä evankeliumia muodostavat kokonaisuuden* 'les quatre évangiles forment un tout'. *Talon kolme tytärtä menivät kailvolle juomaan* 'les trois filles de la maison allèrent boire au puits'. Par contre, si le caractère défini du sujet apparaît nettement d'une autre manière, il n'est pas toujours absolument nécessaire que le verbe soit au pluriel: *Kaksi parasta pääsevät ou pääsee loppukilpailuun* 'les deux meilleurs seront admis à participer à la dernière manche'. Ceci est toutefois d'autant plus que nécessaire que la tendance à l'accord formel se fait plus fortement sentir en même temps: *Ensimmäiset kolme päivää kuluivat nopeasti* 'les trois premiers jours passèrent rapidement', *kolme vanhinta poikaa olivat ahkerimmat* 'les trois fils aînés étaient les plus travailleurs'.

Un verbe au pluriel peut aussi se rattacher à un nombre formant son sujet, de caractère indéfini, si les appositions de celui-ci sont indiquées avec une précision suffisante, et de même s'il est suivi d'une proposition relative dans laquelle le pronom relatif fait fonction de sujet, le verbe est au pluriel et dont le contenu présente d'une manière essentielle les caractéristiques de toutes les

appositions de la proposition principale: *Kaksi heistä, Juhani ja Aapo, läksivät puhelemaan sovinnon kieltä Viertolan kiivaan herran kanssa* 'deux d'entre eux, Juhani et Aapo, partirent pour tenter une réconciliation avec le propriétaire irritable de Viertola'. *Kaksi ihmistä, jotka oikein rakastavat toisiaan, löytyvät kerran toisensa* 'deux qui s'aiment vraiment finiront par se trouver'. Si, dans ce cas, le verbe est placé avant le sujet et n'est pas lui-même précédé d'un complément de l'attribut au pluriel, il est pourtant en général au singulier: *Itäsuomalaisella alueella on pääosaa näytellyt kaksi toisilleen läheistä heimoa, nim. savolaiset ja karjalaiset* 'dans la partie orientale de la Finlande, ce sont deux groupes ethniques rapprochés l'un de l'autre, les habitants du Savo et les Caréliens, qui ont joué le rôle principal'. *Parhaat tulokset saavutti tällä kertaa kaksi kilpailijaa, jotka ennen ovat menestyneet vain keskinkertaisesti* 'les meilleurs résultats furent cette fois-ci atteints par deux concurrents qui, auparavant, n'avaient eu qu'un succès médiocre'. Mais: *Tunnetuimmat heistä ovat kolme amerikkalaista, A. B., N. N. ja X. Y.* 'les plus connus parmi eux sont trois Américains, A. B., N. N. et X. Y.'

Lorsque le sujet de la phrase est un nombre cardinal au singulier, le nombre auquel se trouve son verbe est donc influencé, outre par le caractère du sujet, aussi dans une mesure importante par la recherche de la clarté, celle d'obtenir l'accord formel entre les propositions dépendant l'une de l'autre et par l'ordre des mots. Un certain rôle est en outre joué par le caractère existentiel de la proposition et la nature du sujet (cf. p. 367).

GÖRAN KARLSSON